

Η μηχανική μεσολάβηση του μακελειού

Ο “νέος στρατός” και τα διόλου αμελητέα προβλήματά του, αναφορά πρώτη.

1. Μια άποψη για τον στρατό, έτσι για να βρίσκεται

Έχουμε μια εντύπωση ότι δεν το πρόσεξε κανένας, αλλά πρόσφατα σε αυτό το περιοδικό μιλήσαμε για τον στρατό με έναν τρόπο που, αν τον πάρει κανείς στα σοβαρά, θα πρέπει να οδηγηθεί σε επανεξέταση των θεμελίων της αντιμιλιταριστικής σκέψης και δράσης. Πιο συγκεκριμένα, σε προηγούμενα τεύχη έχουμε υποστηρίξει τα εξής:¹

Θέση 1

Από τη σκοπιά της σχέσης κεφάλαιο, ο στρατός και η λειτουργία του είναι μια παραγωγική διαδικασία. Είναι η σκοτεινή, καταστροφική όψη της διαδικασίας που λέγεται αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης.²

Θέση 2

Οι πόλεμοι του εικοστού αιώνα και οι αγώνες εναντίον τους αποτελούν τις δύο έλικες μιας σπειροειδούς ιστορικής τροχιάς. Οι δύο έλικες (ο πόλεμος και οι αγώνες εναντίον του) γράφουν την ιστορία του στρατού και του πολέμου αλλάζοντας η μία την άλλη μέσα από τη μάχη τους.

Θέση 3

Η βασική στρατηγική που ακολουθούν τα αφεντικά για να φέρουν εις πέρας το δικό τους μισό της έλικας είναι η στρατηγική που σε προηγούμενα τεύχη ονομάσαμε “μηχανική μεσολάβηση του μακελειού”. Δηλαδή η όλο και ευρύτερη εκμηχάνιση της καταστροφικής εργασίας, η αυτοματοποίησή της, η συμμετοχή όλο και λιγότερης “ζωντανής εργασίας” στις διαδικασίες της καταστροφής.

Θέση 4

Η τελευταία μεγάλη αλλαγή των καταστροφικών παραγωγικών διαδικασιών ξεκινά από τις δεκαετίες του '60 και του '70. Το έως τότε κυρίαρχο σχήμα (στις προηγούμενες αναφορές μας το ονομάσαμε “φορντικό στρατό”) γονάτισε αντιμετωπίζοντας δύσκολους αντίπαλους δύο ειδών. Ο πρώτος αντίπαλος ήταν εσωτερικής φύσης και “πολιτικός”. Το αντιπολεμικό κίνημα που αναπτύχθηκε στο εσωτερικό των ανεπτυγμένων καπιταλιστικών κρατών ήταν πρωτοφανές ως προς τη μεθοδολογία, τη σύνθεση και τους στόχους. Τότε είναι που δημιουργήθηκε η άρνηση στράτευσης όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. Ο δεύτερος αντίπαλος ήταν εξωτερικής φύσης και πιο “τεχνικός”. Εξαιτίας ενός συνδυασμού παραγόντων που αναλύσαμε αλλού, οι “τριτοκοσμικοί” αντάρτικοι στρατοί του ψυχρού πολέμου αποδείχτηκαν αδύνατοι να νικηθούν στο πεδίο της μάχης. Οι δύο μεγάλες αναμετρήσεις των υπερδυνάμεων με αντάρτικα κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου (στο Βιετνάμ και το Αφγανιστάν) έληξαν με συντριπτική ήττα των υπερδυνάμεων.

Θέση 5

Από το 1980 και μετά, οι ειδικοί του κεφαλαίου, με τις εμπειρίες του Βιετνάμ, του Αφγανιστάν και του αντιπολεμικού κινήματος να τους στοιχειώνουν, επιδόθηκαν σε θεωρητικές και πρακτικές αναζητήσεις. Στόχος των αναζητήσεων ήταν η εξεύρεση ενός νέου τρόπου διεξαγωγής του πολέμου. Αυτός ο νέος τρόπος ήταν άμεσα προσδιορισμένος από τα προβλήματα που αντιμετώπισε ο προηγούμενος.

Θέση 6

Η αναδιάρθρωση του στρατού που ξεκίνησε από τότε και εξελίσσεται έως σήμερα, είχε δύο κατευθύνσεις. Η πρώτη κατεύθυνση αφορούσε τη ζωντανή εργασία, το “μεταβλη-

τό κεφάλαιο” των καταστροφικών παραγωγικών διαδικασιών. Η ιδέα του κληρωτού στρατού εγκαταλείφθηκε. Είναι από εδώ που προκύπτουν φαινόμενα όπως οι “επαγγελματίες οπλίτες” ή αλλιώς “εθελοντές”, οι “ιδιωτικές εταιρείες στρατού” και πάει λέγοντας. Η δεύτερη κατεύθυνση της αναδιάρθρωσης αφορούσε τη νεκρή εργασία, το “σταθερό κεφάλαιο” των καταστροφικών παραγωγικών διαδικασιών. Εδώ η μηχανική μεσολάβηση του μακελειού πήρε νέες διαστάσεις. Μια πραγματική τεχνολογική επανάσταση ξεκίνησε και εξελίσσεται έως σήμερα στην περιοχή των εργαλείων της καταστροφής. Τα αφεντικά ανακάλυψαν νέα πεδία μάχης (το διάστημα και τον κυβερνοχώρο) και πληθώρα ρομποτικών μη επανδρωμένων όπλων άρχισε να κυκλοφορεί στα παλιά πεδία μάχης. Αν δεν υπήρχαν εμπόδια, τα αφεντικά θα έτειναν σε ένα παλιό ιδανικό, φερμένο κατευθείαν από τον κόσμο της παραγωγής: αυτόματες μηχανές πλακώνονται ανελέητα στο πεδίο της μάχης και έπειτα οι νικήτριες έχουν το δικαίωμα να εξοτρώσουν τους άμαχους και να καταστρέψουν τις υποδομές του αντιπάλου.

Θέση 7

Οι δύο κατευθύνσεις που αναφέραμε παραπάνω λανσάρονται υπό το όνομα “επανάσταση στις στρατιωτικές υποθέσεις”. Η “επανάσταση στις στρατιωτικές υποθέσεις” θέτει σοβαρά ζητήματα για το αντιπολεμικό και αντιμιλιταριστικό κίνημα. Πράγματι, ο πρακτικός αντιμιλιταρισμός όπως τον ξέρουμε, μας έρχεται κατευθείαν από την εποχή του κληρωτού στρατού. Η βάση στην οποία στηρίζεται είναι η άρνηση στράτευσης των κληρωτών και η ιδέα είναι απλή: “αν δεν πολεμήσουμε εμείς, ποιος θα πολεμήσει”; Η στρατηγική του κεφαλαίου από την άλλη είναι στραμμένη ακριβώς ενάντια σε αυτή την ιδέα. Τα αφεντικά, μετά τα μαθήματα της δεκαετίας του '60 και του '70 στράφηκαν προς τη γενική κατεύθυνση της πλήρους αυτοματοποίησης του πολέμου από τη μια και του εθελοντικού στρατού από την άλλη. Δεν θέλουν να χρειάζονται κληρωτούς γιατί οι κληρωτοί περισσότερο από μία φορά αποδείχτηκαν από επισφαλείς έως επικίνδυνοι. Αν τα πράγματα πάνε σύμφωνα με τα σχέδια των αφεντικών, η άρνηση στράτευσης του κληρωτού φαντάρου θα γίνεται όλο και λιγότερο επικίνδυνη, όλο και λιγότερο ικανή να επηρεάσει τον στρατό, όλο και λιγότερο ικανή να φρενάρει τις καταστροφικές παραγωγικές διαδικασίες.

Θέση 8

Συνεπώς, όσοι εννοούν στα σοβαρά την εναντίωση στο στρατό και τον πόλεμο θα πρέπει να στραφούν στα πολύ σοβαρά στην εξέταση του τι είναι σήμερα ο στρατός και ο πόλεμος. Να πάρουν στα σοβαρά την “επανάσταση στις στρατιωτικές υποθέσεις”, να ξεχωρίσουν την αλήθεια από το ψέμα και τα παχιά λόγια από την πραγματικότητα. Να συνεχίσουν εντοπίζοντας τις επιδιώξεις και τις αδυναμίες της. Και να καταλήξουν σχεδιάζοντας τα βασικά σημεία ενός νέου αντιμιλιταρισμού, κατάλληλου για τους νέους καιρούς.

Θέση 9

Όποιος θελήσει να συμβάλλει σε ένα τέτοιο εγχείρημα δεν θα πρέπει να ξεχνάει το βασικό του πλεονέκτημα. Τα αφεντικά προσπαθούν να πραγματοποιήσουν αλλαγές σε έναν περίπλοκο μηχανισμό με σοβαρότατα προβλήματα. Και προσπαθούν να το κάνουν την ώρα που “κολλάει το σίδερο”, ακριβώς δηλαδή την ώρα που όλα αυτά που σχεδιάζονται επί χάρτου είναι αναγκαίο να εφαρμοστούν στην πράξη. Η “επανάσταση στις στρατιωτικές υποθέσεις” είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με τον αέρα του κατεπείγοντος και τα μάτια των αφεντικών σκοτίζονται ακριβώς από τις ιδεολογίες που προορίζουν για τους άλλους.

Θέση 10

Εδώ όμως είναι και το βασικό μας πρόβλημα. Γιατί, το ξα-

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ

(
μακροσκελές
ίσα απόψεις
εμικρούλες
φωτό
)

ναλέμε, η διαδικασία στην οποία ακόμη δεν ξέρουμε πώς να εναντιωθούμε βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη. Οι (νέοι) στρατοί αλωνίζουν τον πλανήτη, σκοτώνουν όπως και όσο μπορούν, εντοπίζουν προβλήματα και προχωρούν σε διορθώσεις. Και ετοιμάζονται για τα χειρότερα. Οπότε το ξαναλέμε: *πρέπει να καταστρώσουμε έναν νέο αντιμilitarισμό. Δεν είναι διανοητική άσκηση. Δεν είναι πεδίο ομορτυνιστικών αναζητήσεων για όταν δεν έχουμε άλλο θέμα. Δεν είναι ηθικό ζήτημα. Δεν είναι δευτερεύον ζήτημα.*

Θέση 11

Είναι γεγονός ότι η αντίληψη "κατά βάθος δε με νοιάζει" καθορίζει όλο και μεγαλύτερο μέρος της αντιμilitarιστικής δράσης μετά το 1980. Πρόκειται ακριβώς για τον δρόμο μέσω του οποίου η άρνηση στρατεύσης αναμείχθηκε με μια ειδική μορφή του "να περνάμε καλά". Αλλά αυτή η κατά φαντασίαν ατομικιστική αποστασιοποίηση είναι ακριβώς αποτέλεσμα της στρατηγικής των αφεντικών. Η άρνηση στον στρατό και τον μιλταρισμό σήμερα δεν είναι κομμάτι του "να περνάμε καλά". Είναι ζήτημα ζωής και θανάτου. Είτε το καταλαβαίνουμε είτε όχι.

2. Περί ζωής και θανάτου

Ο Μαρξ, που ολόκληρη τη δεκαετία του '90 οικονομιστή τον ανεβάζαμε, σταλινικό τον κατεβάζαμε, κάποτε είχε πει μια κουβέντα που καλά θα κάνουμε να της δώσουμε βάση. "Το πραγματικό όριο της καπιταλιστικής παραγωγής είναι η ίδια η σχέση κεφάλαιο". Δηλαδή οι τεχνολογίες των αφεντικών έχουν όρια - αυτά τα όρια δεν είναι τεχνικά, οικονομικά ή επιστημονικά - είναι ακριβώς τα όρια των κοινωνικών σχέσεων για λογαριασμό των οποίων αυτές οι τεχνολογίες κατασκευάζονται.

Στην περίπτωση της στρατιωτικής τεχνολογίας ορισμένα από αυτά τα όρια αποκτούν ειδικό ενδιαφέρον. Πράγματι, οι στρατιωτικές τεχνολογίες κατασκευάζονται με στόχο την παραγωγή θανάτου. Αλλά από τη σκοπιά της σχέσης κεφάλαιο, η ζωή και ο θάνατος δεν είναι αυτό που έχουμε συνηθίσει να καταλαβαίνουμε. Από τη σκοπιά της σχέσης κεφάλαιο, ο βιολογικός θάνατος δεν συνοδεύεται από συναισθήματα, δεν είναι κομβικό γεγονός, δεν αποτελεί κάποιου είδους υπαρξιακό τέρμα, δεν είναι καν ιστορικό γεγονός. Από τη σκοπιά της σχέσης κεφάλαιο ο βιολογικός θάνατος είναι παραγωγικός, ή καλύτερα, *ο βιολογικός θάνατος είναι αντιληπτός μόνο όταν είναι παραγωγικός*. Όσο για αυτό το "παραγωγικός", η σχέση κεφάλαιο αντιλαμβάνεται την παραγωγικότητα του θανάτου ως ακριβές ισοδύναμο της παραγωγικότητας της ζωής. Τα νεκρά ανθρώπινα ζώα μπορεί να είναι εξίσου παραγωγικά με τα ζωντανά ανθρώπινα ζώα, μόνο όμως στο βαθμό που και στις δύο περιπτώσεις προωθείται ο σκοπός της παραγωγής της ανθρώπινης εργατικής δύναμης.

Μπορεί καμιά άλλη φορά να μιλήσουμε περισσότερο για το θέμα. Προς το παρόν όμως, ας το αφήσουμε ως εξής: ο στρατός είναι μια μίξη ζωντανής και νεκρής εργασίας, δηλαδή στρατιωτών και όπλων, με σκοπό την παραγωγή θανάτου. Είναι όμως γεγονός ότι τα ζωντανά κομμάτια του στρατού έχουν αντιλήψεις για τον θάνατο (τον στόχο της διαδικασίας) οι οποίες διαφέρουν σημαντικά από τις αντιλήψεις που βρίσκονται εγγεγραμμένες στα νεκρά κομμάτια του στρατού. Τα ζωντανά κομμάτια του στρατού διακατέχονται από πρωτόγονες, προ-

καπιταλιστικές αντιλήψεις και συναισθήματα. Στα συναισθήματα βρίσκουμε πόνο, θλίψη, διαφόρων ειδών παράνοιες, βαθύ μίσος και κατά βάση αγνό γυμνό φόβο. Όσο για τις αντιλήψεις, τα ζωντανά κομμάτια του στρατού, όχι απλά θεωρούν ότι ο θάνατος είναι το απόλυτο, ριζικό, υπαρξιακό τέλος, αλλά στην περίπτωσή τους αυτό ακριβώς ισχύει.

Υπάρχει ωστόσο μια πλευρά των "πρωτόγονων" αντιλήψεων των ανθρώπων όντων για τη ζωή και τον θάνατο που μπορεί να μην ταυτίζεται με τις "μοντέρνες" αντιλήψεις της σχέσης κεφάλαιο, είναι όμως ικανή να συνυπάρξει μαζί τους. Είναι η αντίληψη της ιστορικότητας της ύπαρξης, η αντίληψη σύμφωνα με την οποία η βιολογική ανθρώπινη ύπαρξη δεν είναι ο αποκλειστικός τρόπος ύπαρξης. Τα ανθρώπινα ζώα, εκτός από ατομικά και βιολογικά, μπορούν να υπάρχουν και συλλογικά και ιστορικά. Καμιά φορά, για την ακρίβεια αρκετές φορές, αυτή η συλλογική πλευρά της ύπαρξης μπορεί να αποδειχθεί σημαντικότερη από τη βιολογική. Και το βιολογικό τέλος της ύπαρξης μπορεί να κριθεί ως μικρότερης σημασίας απ' ό,τι η συλλογική και ιστορική της συνέχεια.

Ο κληρωτός στρατός βασιζόταν ακριβώς σε αυτή την πλευρά των αντιλήψεων για τη ζωή και τον θάνατο. Η πατρίδα, η οικογένεια, η φυλή, η μεγάλη εθνική κοινότητα, και φυσικά ουδέποτε η κοινωνική τάξη, χρησιμοποιούνταν ως εκδοχές συλλογικής ύπαρξης -και μάλιστα ποιοτικά ανώτερες από την ατομική. Και μπορούσαν αυτές οι αντιλήψεις να συνεργάζονται με τις αντιλήψεις του κεφαλαίου, αφού και οι δύο αναγνώριζαν μια κάποια παραγωγικότητα, έναν σκοπό του βιολογικού θανάτου. Ο σκοπός ήταν βέβαια διαφορετικός: αλλά οι σκοποί είναι πάντα ζήτημα οπτικής γωνίας. Η μεγάλη ζημιά με τη στροφή στους "εθελοντές" είναι ότι αυτού του είδους οι αντιλήψεις για τη ζωή και για τον θάνατο πετάχτηκαν από το παράθυρο. Και το μόνο που απέμεινε να δίνει τον ρυθμό του στρατού είναι οι πραγματικά αδιανόητες σχετικές αντιλήψεις της σχέσης κεφάλαιο.

3. Ερε και να 'χαμε τίποτα κληρωτούς...

Μπορεί η προηγούμενη ενότητα να είναι ακατανόητη, μπορεί να είναι και εντελώς λανθασμένη. Γι' αυτό άλλωστε ο Μαρξ είναι ο Μαρξ και όλοι οι άλλοι μαλάκες είναι όλοι οι άλλοι μαλάκες. Οπότε ας μείνουμε σ' αυτό με το οποίο ξεκινήσαμε: το πραγματικό όριο της καπιταλιστικής παραγωγής είναι η ίδια η σχέση κεφάλαιο. Και για να μην αμπελοφιλοσοφούμε σχετικά με τα όρια του στρατού, ας στραφούμε στον αγαπημένο μας εμπειρισμό, σε πραγματικά γεγονότα και σε πραγματικά λεγόμενα των πραγματικών ειδικών του κεφαλαίου.

Στις 11 του Μάρτη που μας πέρασε, ο λοχίας του αμερικανικού στρατού με το κοινότοπο όνομα Ρόμπερτ Μπέιλς ξέφυγε από τα τυπικά του καθήκοντα. Αμολήθηκε, πιθανόν μεθυσμένος, στα αφγανικά χωριά που περιστοιχίζαν το στρατόπεδό του και μέσα σε ένα μόνο βράδυ πρόλαβε να εξοντώσει 16 Αφγανούς άμαχους χωρικούς, μεταξύ των οποίων και 9 παιδιά.

Η συγκυρία ήταν σκληρή. Ο αμερικανικός στρατός κατοχής στο Αφγανιστάν είχε μόλις περάσει μία εβδομάδα και βάλει προσπαθώντας με το ένα χέρι να καταστείλει μια γενική εξέγερση του κατεχόμενου αφγανικού πληθυσμού και με το άλλο να παρουσιάσει αυτή την εξέγερση σαν άλλη μια σκο-

ταδιστική μαλακία των τριτοκοσμικών.³ Οπότε η νυχτερινή έμπνευση του κυρίου Μπέιλς... είχε αν μη τι άλλο κακό timing.

Επειδή μάλιστα κάτι τέτοια ποτέ δεν είναι δίχως τις βαθύτερες αιτίες τους, οι ειδικοί ανέλαβαν δράση. Οι γνωστοί μας πράκτορες της CIA με διδακτορικό στις διεθνείς σχέσεις για παράδειγμα, έσπευσαν σχεδόν αμέσως να δημοσιεύσουν τη γνώμη τους για την υπόθεση Μπέιλς.⁴ Όπως θα μαντέψατε, τα ενδιαφέροντά τους ήταν πολύ ευρύτερα από τη σχέση των κατώτερων στελεχών του μισθοφορικού στρατού με το αλκοόλ και τα αφγανόπουλα. Όχι δα! Η μεθοδολογία τους δεν σκάνει τέτοιες αρλούμπες. Άμεση προσφυγή στην ιστορία λοιπόν, ώστε να θυμηθούμε όλοι μαζί ορισμένα χρήσιμα γεγονότα:

Πρέπει να έχουμε κατά νου ότι για τις ΗΠΑ, ο πόλεμος του Αφγανιστάν είναι ο πρώτος μεγάλος πόλεμος, από τον αμερικανικό εμφύλιο και μετά, που δεν περιλαμβάνει γενική επιστράτευση. Η αντίθεση στη στρατιωτική θητεία κατά τη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ γέννησε την ιδέα του εθελοντικού στρατού. Έπειτα από το Βιετνάμ, κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί ότι οι ΗΠΑ θα προσπαθούσαν ξανά να πολεμήσουν εναντίον αντάρτικου στην ασιατική ενδοχώρα, οπότε οι συνθήκες υπό τις οποίες θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε μια επαναφορά της υποχρεωτικής στράτευσης ουδέποτε έγιναν αντικείμενο μελέτης.⁵

Για να λέμε όμως τα πράγματα με το όνομά τους, ο πόλεμος στο Αφγανιστάν δεν είναι απλά "μεγάλος". Είναι ο πλέον μακρόχρονος από τους πολέμους στους οποίους έχουν εμπλακεί οι αμερικανικές ένοπλες δυνάμεις, μέρος της διαδικασίας που στα αμερικανικά στρατηγικά εγχειρίδια αναφέρεται ως "ο μακρόχρονος πόλεμος" [long war]. Γιατί αν δεν το ξέρατε, οι αμερικάνοι караβανάδες από το 2001 και μετά θεωρούν πως έχουν εμπλακεί σε έναν πόλεμο του οποίου το τέλος δεν είναι καν ορατό και ο οποίος θα συνεχιστεί περίπου επ' άπειρον. Οπότε, αφού αυτός ο "μακρόχρονος πόλεμος" ανατέθηκε σε μισθοφόρους, άνθρωποι όπως ο κύριος Μπέιλς είναι αναγκασμένοι να παραμείνουν στο πεδίο της μάχης για τέσσερα χρόνια ή και περισσότερο. Κανείς προηγούμενος στρατευμένος του στρατού των ΗΠΑ δεν είχε χρειαστεί να υπομείνει το πεδίο της μάχης για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, με την εξαίρεση ίσως "μιας φύχτας" από εκείνους που πολέμησαν στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Αν με όλα αυτά νομίσατε ότι το βασικό πρόβλημα των πρακτόρων με διδακτορικό είναι η ψυχολογική καταπόνηση του κυρίου Μπέιλς και των φίλων του, σας περιμένουν εκπλήξεις. Το άρθρο γρήγορα στρέφεται σε ακόμη σοβαρότερα ζητήματα:

Πίσω από την έννοια του μακρόχρονου πολέμου βρίσκουμε τέσσερις βασικές αντιλήψεις: πρώτον ότι η ισλαμική τρομοκρατία δεν είναι μια απειλή την οποία πρέπει απλά να αποδεχθούμε, αλλά ότι η μάχη εναντίον της μπορεί να κερδηθεί. Δεύτερον ότι οι μεγάλες κλίμακες επιχειρήσεις εναντίον της ισλαμικής τρομοκρατίας, όπως το Ιράκ και το Αφγανιστάν, βοηθούν στην επίτευξη αυτού του στόχου. Τρίτον ότι οι ΗΠΑ είναι ικανές να διεξάγουν έναν μακρόχρονο πόλεμο δίχως τεράστιες με-

ταβολές της ζωής στο εσωτερικό της χώρας. Τέταρτον ότι αυτή θα πρέπει να συνεχίσει να είναι η κεντρική ιδέα της στρατηγικής των ΗΠΑ επ' άπειρον και ανεξαρτήτως των υπόλοιπων τεκταινόμενων παγκοσμίως (...)⁶

Γενική αμφισβήτηση των βασικών γραμμών της αμερικανικής στρατιωτικής πολιτικής κυριαρχεί στις τάξεις των αμερικανών πρακτόρων με διδακτορικό. Με την εξαίρεση φυσικά του γεγονότος στο οποίο όλοι συμφωνούν: ετούτος ο πόλεμος δεν έχει ορατό τέλος. Πίσω στο θέμα μας όμως. Μήπως προσέξατε το τρίτο σημείο: Το θέμα εδώ είναι απλό: μπορούν οι ΗΠΑ να διεξάγουν τον μακρόχρονο πόλεμό τους, δίχως τεράστιες μεταβολές της ίδιας της κοινωνικής δομής, των τρόπων ύπαρξης των αμερικανών πολιτών; Η απάντηση των πρακτόρων με διδακτορικό είναι ένα ξεκάθαρο "όχι".

Ο πόλεμος δημιουργεί μία τάξη επαγγελματιών αφοσιωμένη στη διεξαγωγή πολέμων που θεωρούνται απεριόριστοι. Την ίδια στιγμή, η υπόλοιπη κοινωνία, αν και πληρώνει τους λογαριασμούς, δεν βλέπει τον πόλεμο σαν κομμάτι της καθημερινής ζωής. Η αποξένωση του πολίτη από τον στρατιώτη, σε ένα έθνος που αγωνίζεται να συμφιλιώσει την παγκόσμια ισχύ με τους δημοκρατικούς [Republican] θεσμούς, είναι επικίνδυνη (...) Αφήνοντας όμως τον κίνδυνο για τη δημοκρατία κατά μέρος, ένα ένοπλο σώμα που έχει φτάσει στα όριά του και αφήνεται να διεξάγει έναν πόλεμο στο περιθώριο της εθνικής συνείδησης, δεν θα είναι αποτελεσματικό (...)⁷

Ας συνοψίσουμε την κατάσταση που περιγράφει ο πράκτορας με διδακτορικό. Η αρχή του πολέμου στο Αφγανιστάν το 2001, βρήκε τον αμερικανικό στρατό στην κατάσταση που είχε διαμορφωθεί έπειτα από τη διπλή συντριβή στα χέρια του αντιπολεμικού κινήματος και των βιετκόνγκ. Από τότε, η "επανάσταση στις στρατιωτικές υποθέσεις" είχε είκοσι χρόνια για να προοδεύσει, όχι μόνο τεχνικά αλλά και ιδεολογικά. Και οι ειδικοί των αφεντικών ήταν πεπεισμένοι ότι ο νέος στρατός των μισθοφόρων τους είχε λυτρώσει μια και καλή από την ανάγκη του κληρωτού στρατού. Πράγματι, τεχνικά μιλώντας, είχαν λυτρωθεί. Οι νέες τεχνολογίες της καταστροφής είχαν αυξήσει την παραγωγικότητα της καταστροφικής εργασίας σε πρωτοφανή ύψη και ελάχιστοι μπορούσαν να κάνουν τη δουλειά των πολλών. Οι "προηγμένες" κοινωνίες από την άλλη ήταν έτοιμες να παράσχουν την αδιαφορία τους. Και ο "πόλεμος κατά της τρομοκρατίας" ξεκίνησε σαν κάτι πρωτοφανές: ένας πόλεμος δίχως κοινωνική εμπλοκή, που θα βασιζόταν σε σχετικά ελάχιστους "επιλεκτούς" φονιάδες, σε μια αφορμή του κώλου, σε μια καταστροφική παραγωγικότητα άνευ προηγούμενου και στην δεδομένη κοινωνική αδιαφορία ή light συμμετοχή.⁸

Κι όμως, παρά τις ευοίωνες προοπτικές, εκείνος ο πόλεμος, που δεν γινόταν για πλάκα, που είχε και έχει για στόχο τη διασφάλιση της παγκόσμιας κυριαρχίας για λογαριασμό του αμερικανικού κεφαλαίου και των συμμάχων του, ο πόλεμος το τέλος του οποίου εξακολουθεί να είναι αόρατο, έβαλε σε δοκιμασία τις παραδοχές της "επανάστασης στις στρατιωτικές υποθέσεις" με σκληρό τρόπο. Οι "επαναστατικοί στρατοί" των α-

φεντικών και πάλι κουτσαίνουν με χίλιους τρόπους. Αρκεί και μόνο να σημειώσουμε ότι και πάλι αδυνατούν να νικήσουν τα αντάρτικα, ένα γεγονός που δεν πιστοποιήθηκε μόνο στο Ιράκ και το Αφγανιστάν, αλλά και κατά την εισβολή του Ισραήλ στο Λίβανο το 2006.

Κι έτσι, ελάχιστα χρόνια έπειτα από την αισιόδοξη έναρξη της πρακτικής εφαρμογής της "επανάστασης στις στρατιωτικές υποθέσεις", η γκρίνια άρχισε να σέρνεται. Η πλευρά της γκρίνιας την οποία είδαμε παραπάνω, είναι το καλύτερο δείγμα ανάλυσης που μπορέσαμε να βρούμε γύρω από το ζωντανό κομμάτι του στρατού, τους υποτιθέμενα "επιλεκτούς" μισθοφόρους και τη σχέση τους με την υπόλοιπη κοινωνία προέλευσής τους που σύμφωνα με τις αρχές της "επανάστασης", χάρη στη γενική αδιαφορία της, μπορεί να είναι εμπόλεμη και ταυτόχρονα μη εμπόλεμη. Ο ισχυρισμός του κυρίου Φρίντμαν είναι φιλόδοξος και ευρύς: ισχυρίζεται ότι *το αμερικανικό κράτος είναι ανίκανο να διεξάγει τον απαιτούμενο πόλεμο δίχως την καθολική ιδεολογική και πρακτική συμμετοχή των "πολιτών"*. Αυτή η γενική διαπίστωση μπορεί να εξηγηθεί με παραδείγματα. Ο (αριστερός) David Macaary στο διαδικτυακό περιοδικό Counterpunch ασχολείται με μια επιμέρους όψη του ίδιου θέματος: τις αυτοκτονίες των αμερικανών "επιλεκτών" που έχουν φτάσει στα πρωτοφανή, "ακόμη και για το Βιετνάμ", επίπεδα της μίας την ημέρα κατά μέσο όρο. Τα αίτια του κύματος αυτοκτονιών έχουν το ενδιαφέρον τους:

Μία εξήγηση των συχνών αυτοκτονιών είναι τα κινητά τηλέφωνα και τα e-mails. Αντίθετα με προηγούμενους πολέμους, όπου οι στρατιώτες πολεμούσαν σε σχετική απομόνωση από την οικογένεια και τους φίλους τους, οι σημερινοί στρατευμένοι βρίσκονται σε κανονική επικοινωνία με τους δικούς τους στην πατρίδα, πράγμα που σημαίνει πως έρχονται αντιμέτωποι με όλα τα οικογενειακά θεματάκια -αιτήματα διαφόρων ειδών, συναισθηματικές υποσχέσεις, μικροτσακωμούς, κλπ κλπ. Κατά συνέπεια, εκτός που καλούνται να τα βγάλουν πέρα με το τεράστιο βάρος της συμμετοχής σε έναν πόλεμο, αυτοί οι άνθρωποι καλούνται να διαχειριστούν τη μουρμούρα του σπιτιού τους.⁹

Μην σας μπερδεύει η αναφορά στην τεχνολογία, γιατί το ζήτημα είναι ως συνήθως, αλλού. Πιο συγκεκριμένα, το πρόβλημα της οικογενειακής γκρίνιας ένα έξοχο παράδειγμα του τι σημαίνει να διεξάγεις έναν πόλεμο "στο περιθώριο της εθνικής συνείδησης". Για να το καταλάβουμε καλύτερα, αρκεί να σκεφτούμε ότι οι Ταλιμπάν για παράδειγμα, δεν χρειάζονται καν δορυφόρους για να επικοινωνήσουν με τους δικούς τους και παρόλ' αυτά ουδώς επηρεάζονται από "οικογενειακά θεματάκια". Γιατί για τους Ταλιμπάν, τους Βιετκόνγκ, τα μέλη της Χαζμπολάχ και πάει λέγοντας, τα οικογενειακά θεματάκια πολύ απλά δεν υπάρχουν, έχουν κρυφτεί εξ ορισμού κάτω από τη θεματάρα που είναι η ίδια η εισβολή που αντιμετωπίζουν. Αντίθετα με τις μανάδες και τις συζύγους των επιλεκτών, οι μανάδες και οι σύζυγοι των ανταρτών δεν θεωρούν τον πόλεμο σαν κάτι εξωτερικό της "κανονικής ζωής". Ο πόλεμος δεν διεξάγεται "στο περιθώριο της εθνικής συνείδησης". Ο πόλεμος είναι η ζωή τους. Ο κύριος Φρί-

ντμαν αναστενάζει θλιμμένα. Και μπορούμε να τον αφήσουμε να συνεχίσει εντοπίζοντας την ισχύ του αντάρτικου σε σχέση με τον μισθοφορικό στρατό:

Η ισχύς του αντάρτικου έγκειται στη σχέση μεταξύ των ανταρτών και του συνολικού πληθυσμού, σχέση που δημιουργεί βάση προμηθειών και πληροφοριών, αλλά και καταφύγιο για τους ενόπλους. (...) [Εξάλλου], κάποιες αξίες, όπως ο εθνικισμός και η θρησκεία, παραμένουν αληθινές για πολλούς πληθυσμούς και η δυνατότητα αλλαγής τους είναι εξαιρετικά αμφίβολη (...)¹⁰

Η καταραμένη ισχύς του αντάρτικου έχει λοιπόν δύο πηγές: πρώτον την σχέση των ανταρτών με την κοινωνία προέλευσής τους, η οποία, όχι μόνο δεν είναι αποξενωμένη από το στράτευμα, όχι μόνο δεν αδιαφορεί για τον πόλεμο, αλλά συμμετέχει ενεργά στην πολεμική προσπάθεια που κατ' αυτόν τον τρόπο γίνεται συλλογική και καθολική. Δεύτερον, την ιδεολογία, όποια κι αν είναι, που προσφέρει λόγους για να ζήσεις, για να παλέψεις και για να πεθάνεις, την ιδεολογία, που όπως είδαμε, μπορεί να συμφιλιώσει την ανθρώπινη αντίληψη για τον θάνατο με την καπιταλιστική αντίληψη για τον θάνατο. Πρόκειται ακριβώς για τα σημεία που θεωρήθηκαν άχρηστα [ακριβέστερα: δυσλειτουργικά και επικίνδυνα] και πετάχτηκαν στα σκουπίδια κατά τη διάρκεια της "επανάστασης στις στρατιωτικές υποθέσεις" και την κατάσχεση των ιδεών περί "στρατού των θελοντών". Αμχανία βασιλεύει εδώ. Γιατί όπως ξέρουν καλά οι Φρίντμαν του κόσμου τούτου, είναι άλλο να εντοπίζεις τις ελλείψεις σου και άλλο, εντελώς διαφορετικό, να τις διορθώνεις.

4. Και τι σκατά να τους κάνουμε τους κληρωτούς;

Ωραίοι που ήταν λοιπόν οι κληρωτοί, με τις ιδεολογίες τους και με τις υποστηρικτικές τους μαμάδες! Αλλά τι σκατά να τους κάνουμε σήμερα; Οι ειδικοί του κεφαλαίου δεν τολμούν να μιλήσουν στα σοβαρά για επαναφορά της υποχρεωτικής θητείας. Από τη μια η ίδια η τεχνική δομή του στρατού επιβάλλει την ειδικευση και επιτρέπει την τεράστια καταστροφικότητα με ελάχιστο ανθρώπινο δυναμικό. Από την άλλη, ποιος είπε ότι η πρώτη ύλη από την οποία θα προέλθουν οι υποτιθέμενοι κληρωτοί, είναι κατάλληλη για τη συγκεκριμένη δουλειά; Ας μην μείνουμε στο γεγονός ότι ακόμη και οι πιο μοβόροι μισθοφόροι φονιάδες θέλουν i-phone για να τα λένε με τη μαμά τους και να παίζουν video games, γιατί το πρόβλημα είναι πολύ βαθύτερο. Το πρόβλημα είναι ότι οι πρωτοκοσμικές κοινωνίες όλο και περισσότερο παύουν να παράγουν χρήσιμες ιδεολογίες γύρω από τη ζωή και τον θάνατο, ότι οι λόγοι για να πεθάνει κανείς, όλο και περισσότερο εκλείπουν.

Το ιδεολογικό κομμάτι της ήττας των κινημάτων της δεκαετίας του '60 και του '70 ήταν η ανάδυση των κοινωνιών του ατόμου. Η ταξική συνείδηση έπρεπε να καταστραφεί άμεσα και επειγόντως και αυτό που μπήκε στη θέση της ήταν η περίφημη "ατομικότητα", ο "καταναλωτής" και πάει λέγοντας. Οι πρωτοκοσμικοί που μετατράπηκαν σε άτομα, εκτός που έχουν γίνει και γαμώ τα μαμόθρεφτα, χάνουν όλο και περισσότερο την ικανότητά τους να αντιλαμβάνονται την ύπαρξη σαν κά-

τι που μπορεί να συμβαίνει με τρόπους πέραν του βιολογικού. Με άλλα λόγια, δεν έχουν γίνει απλά φλώροι: όλο και περισσότερο αδυνατούν να αντιληφθούν τις έννοιες της συλλογικής ιστορίας και των συλλογικών σκοπών, αδυνατούν να δουν πέρα από την μύτη τους. Οι αντιλήψεις τους προσεγγίζουν τις αντιλήψεις του κεφαλαίου, μόνο που οι ίδιοι δεν είναι το κεφάλαιο, αλλά τα γνωστά ανθρώπινα ζώα, που μέσα από την καθολική ταξική ήττα τους προσεγγίζουν όλο και περισσότερο τη ζωώδη τους πλευρά.

Οπότε τα προβλήματα των αφεντικών για τα οποία μιλάμε είναι χαρακτηριστικά δισεπιλυτα. Από τη μια ο στρατός των μισθοφόρων δυσλειτουργεί, από την άλλη ο στρατός των κληρωτών δεν μπορεί να ξαναυπάρξει. Ενδιάμεσα κυριαρχούν νοσηρά φαινόμενα και πιο συγκεκριμένα άθλιες προσπάθειες αντιμετώπισης των προβλημάτων που όλοι, όλο και πιο δημόσια, εντοπίζουν.

Γιατί, μην έχετε την παραμικρή αμφιβολία, τα ζητήματα που συζητάμε εδώ απασχολούν στα σοβαρά τα υπουργεία αμύνης του (πρώτου) κόσμου. Αρκεί ένα σωστά προσανατολισμένο ψάξιμο στο δίκτυο για να βρει κανείς θησαυρούς όπως η έκθεση που παρήγγειλε το 2008 το βρετανικό υπουργείο άμυνας με θέμα "την εθνική αναγνώριση των ενόπλων μας δυνάμεων".¹¹ Κι εδώ η στρατιωτική γκρίνια ξεκινάει με εύστοχο εντοπισμό των προβλημάτων, ήδη από την εισαγωγή:

Κάθε χρόνο που περνάει, το ποσοστό του πληθυσμού μας που έχει άμεση εμπειρία των ενόπλων δυνάμεων, ή έχει κάποιο μέλος της οικογένειάς του με τέτοια εμπειρία, μειώνεται σε επίπεδα που έχουν να εμφανιστούν από το 1914 (...)¹²

Ταυτόχρονα, και παρότι ο σύγχρονος κόσμος είναι γεμάτος προκλήσεις για την εθνική ασφάλεια, παρότι η διεθνής τρομοκρατία απειλεί ζωές στο εσωτερικό της χώρας, είναι όλο και λιγότερο εύκολο (sic) να οριστεί επακριβώς ο στόχος των ενόπλων δυνάμεων και πάντως λιγότερο εύκολο (ξανά sic) απ' ό,τι ήταν τις μέρες του ψυχρού πολέμου και φυσικά του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου (...)

Ίσως [και] λόγω κάποιας αλλαγής των κοινωνικών αξιών, ο στρατός (...) όλο και περισσότερο διαχωρίζεται από τη ζωή και τη συνείδηση των πολιτών (...)

[Αλλά] οι ένοπλες δυνάμεις μπορούν να επιχειρούν με τη μέγιστη αφοσίωση και αποτελεσματικότητα, μόνο αν έχουν την πλήρη ηθική και υλική υποστήριξη της κοινωνίας που υπερασπίζονται (...)

Σε όλες τις συζητήσεις που είχαμε με στρατιωτικούς εν υπηρεσία ακούσαμε σχόλια σύμφωνα με τα οποία οι πολίτες δεν καταλαβαίνουν τους ίδιους, τον τρόπο ζωής τους, ή τις επαγγελματικές τους επιλογές (...)

Αν έχουμε κάνει καλά τη δουλειά μας, τα όσα προηγήθηκαν καθιστούν εύκολη τη μετάφραση από τα караβανίστικα στην ανθρώπινη γλώσσα: ο κληρωτός στρατός δημιουργούσε ισχυρούς δεσμούς με την κοινωνία, ενώ: αλλαγή των "κοινωνικών αξιών" + αποξένωση του στρατού από την κοινωνία + μάπα αφήγηση περί "διεθνούς

τρομοκρατίας" = χέστηκαν όλοι για το τι κάνουμε, οπότε κλάφτα. Όπως είναι αναμενόμενο, η εισαγωγή της έκθεσης καταλήγει με ζοφερούς τόνους:

Οι ένοπλες δυνάμεις μας απολαμβάνουν του σεβασμού και της ευγνωμοσύνης του έθνους. Όμως καταλήγουμε ότι η κατανόηση και η εξοικείωση που αποτελούν τη βάση αυτής της υποστήριξης, όχι μόνο έχουν διαβρωθεί, αλλά και θα συνεχίσουν να διαβρώνονται στο μέλλον αν δεν λάβουμε τα κατάλληλα μέτρα.

Τα "κατάλληλα μέτρα" ακολουθούν, αλλά δεν περιλαμβάνουν το προφανές: εκ νέου εισαγωγή του κληρωτού φαντάρου. Αντιθέτως εξαντλούνται σε ιδέες όπως "παρουσία αξιωματικών στα ΜΜΕ" (σίγουρα; αυτό θα κάνει καλό:), "δημόσιες παρελάσεις" και γενικές "αυξημένη ορατότητα των ενστόλων". Επίσης "ενθάρρυνση των υποστηρικτών του στρατού", "ημέρες επισκέψεων πολιτών στα στρατόπεδα" και πάει λέγοντας.

Προφανώς τέτοια πράγματα δεν είναι αστεία, αντιθέτως εξηγούν πάρα πολλά, από τους λόγους για τους οποίους ο στρατός εμφανίζεται στις πόλεις με κάθε ευκαιρία (από τη φύλαξη του μετρό, μέχρι τη φύλαξη των Ολυμπιακών αγώνων, μέχρι τις σχολικές επισκέψεις σε στρατόπεδα), μέχρι την πολιτική λειτουργία της ομάδας ΔΙΑΣ. Ταυτόχρονα όμως αφήνουν ανέγγιχτο το βασικό πρόβλημα της "επανάστασης στις στρατιωτικές υποθέσεις". Οι "αξίες" των πρωτοκοσμικών κοινωνιών έχουν αλλάξει: οι λόγοι για να ζήσεις και οι λόγοι για να πεθάνεις εκλείπουν. Ενώ το ίδιο το μηχανικά μεσολαβημένο μακελειό μπορεί να είναι τεχνικά άψογο, ενώ μπορεί να είναι αποτελεσματικότερο από ποτέ, η πειστική αφήγηση του μακελειού, η κοινωνική στήριξη και η κοινωνική συμμετοχή γίνεται όλο και πιο επισφαλής.

Βέβαια, κανένα πρόβλημα δεν είναι άλυτο. Και τα αφεντικά έχουν μαζί τους σοβαρά πλεονεκτήματα, με πρώτο και καλύτερο το γεγονός ότι όλα όσα προηγήθηκαν είναι μέχρι στιγμής εντελώς ακατανόητα για τη συντριπτική πλειοψηφία των εκθρών του στρατού.

Το ξαναλέμε: είναι επείγον να καταστρωθεί ένας νέος αντιμilitarισμός, κατάλληλος για τους νέους καιρούς. Αυτό είναι το θέμα μας από την αρχή και σε αυτό το θέμα θα επανέλθουμε. Την επόμενη φορά, από τη σκοπιά του σταθερού κεφαλαίου.

Σημειώσεις

1. "Το Χακί στο εργαστήριο: Ο Κληρωτός Στρατός, οι Μισθοφόροι και η Άρνηση στον Στρατό Σήμερα", Antifa #29, 2/2012. Επίσης "Η Μηχανή της Καταστροφής: ο Στρατός, η Ιστορία του, οι Αρνήσεις", Antifa #30, 4/2012. Και τα δύο στο antifascipta.net > Προηγούμενα τεύχη.

2. Απ' όσο ξέρουμε, αυτή η ιδέα διατυπώθηκε για πρώτη φορά από τον Τζωρτζ Καφέντζις. Σχετικά μπορεί να δει κανείς την πρόσφατη έκδοση George Caffentzis, Η Εργασία, η Ενέργεια, η Κρίση και το Τέλος του Κόσμου: Σκέψεις για την Εργασία, την Τεχνολογία και την Καπιταλιστική Κρίση (1980 - 2000), Αρχείο 71, 2012 και ειδικότερα το κείμενο "Μεταθανάτιες Σημειώσεις περί Πυρηνικού Πολέμου" που περιλαμβάνεται εκεί. Είναι η ίδια ιδέα γύρω από την οποία περιστρέφεται η μπροσούρα των Autonomie Antifa. Ο

Φασισμός χωρίς Σβάστικα.

3. Δες π.χ "Φουντώνουν οι διαδηλώσεις για το Κοράνι", Καθημερινή 25/2/2012.

4. George Friedman, "Afghanistan and the Long War", Stratfor.com, 19/3/2012.

5. Στο ίδιο, ο τονισμός δικός μας. Λέτε αυτός ο τύπος να έχει περάσει από το κίνημα;

6. Στο ίδιο.

7. Στο ίδιο, οι τονισμοί δικό μας.

8. Εδώ ανησυχίσαμε για λίγο μήπως θυμηθεί κανείς το παγκόσμιο μεγαλειώδες αντιπολεμικό κίνημα του 2003, αμέσως όμως σκεφτήκαμε ότι αποκλείεται να το θυμάται κανένας και ψυχάσαμε. Για την ελληνική εκδοχή αντιπολεμικού κινήματος μπορεί κανείς να δει ενδεικτικά antifascipta.net > βιβλιοθήκη > Αυτονομία > 13 στιγμές του ελληνικού αντιαμερικανισμού.

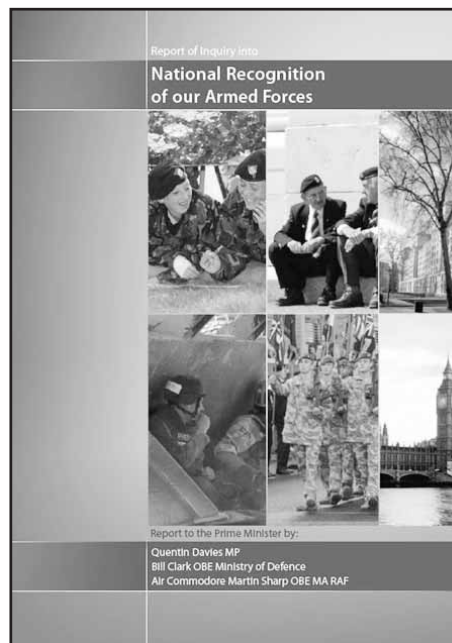
9. David Macaray, "Not Surprisnig, but Shocking: Revisiting Military Suicides", www.counterpunch.org, 11/6/2012.

10. George Friedman, "The End of Counterinsurgency and the Scalable Force", Stratfor.com, 5/6/2012.

11. Quentin Davies, Bill Clark & Martin Sharp, *Report of Inquiry into National Recognition of our Armed Forces*, 5/2008. Ολόκληρη σε pdf στη διεύθυνση http://www.ppu.org.uk/militarism/recognition_of_our_armed_forces.pdf.

12. Η νοσταλγία αναφέρεται στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Όπως λέγαμε στο τεύχος 29, εκείνος ήταν ο πρώτος πόλεμος του κληρωτού φορντικού στρατού.

Η εθνική αναγνώριση των ενόπλων μας δυνάμεων

Το εξώφυλλο της έκθεσης που μας απασχολεί στην τέταρτη ενότητα. Κανονικά είναι τετράχρωμο.

✦ Αν δεν Εαναπέσει καύσωνας και βραδυό ζαβλάκωμα εκείνου του είδους που επηρεάζει ακόμα και τα κουνούπια, το κείμενο του George Friedman με τίτλο "Το Αφγανιστάν και ο Μακρόχρονος Πόλεμος" θα βρίσκεται στο διαδικτυο την ώρα που διαβάζετε αυτές τις γραμμές. Antifascipta.net > Βιβλιοθήκη > Τεκμηρίωση.